

Гой Б.В.

к. арх., доцент,

Кафедра дизайну архітектурного середовища, Інститут архітектури,
Національний університет «Львівська політехніка»

ВНЕСОК ІВАНА ЛЕВИНСЬКОГО У РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ АРХІТЕКТУРНОЇ ШКОЛИ

Іван Левинський, беззаперечно, є видатною постаттю в історії української архітектури. Можна нескінченно говорити про його діяльність, адже він був визначним архітектором, будівничим, професором Львівської політехніки, організатором української народної промисловості.

Іван Левинський брав участь у будівництві таких відомих пам'яток львівської архітектури як Оперний театр, Головний залізничний вокзал, готель Жорж і в проектуванні головного корпусу Лісотехнічного університету, будівлі товариства Дністер та багатьох інших споруд, що створюють неповторне обличчя «українського Львова». Слід також згадати про проект українського театру «Руська бесіда» у Львові, що мав стати символом української нації, її духовності, ознакою піднесення у культурі західних земель України, проте нажаль він так і не був реалізованим.

Важливим в його діяльності є те, що при створенні авторських проектів майстер відійшов від використання універсальних архітектурних прийомів зламу XIX-XX століть. Його феномен полягає у віднайденні унікального автентичного українського стилю в прикладному мистецтві та архітектурі, що дозволило ідентифікувати Львів як особливе, незалежне місто та задати напрямку розвитку західноукраїнської архітектури. Чи не всі визначні пам'ятки архітектури українського модерну у Львові належать авторству Левинського та його учням. Ним запроектовано та побудовано велику кількість вілл, без яких сьогодні просто неможливо уявити наше місто. Вони наповнені безліччю авторських деталей, сповнених національним духом: дерев'яні елементи, ковані декорації, вітражі, кераміка.

Усі ці унікальні авторські оздоби створювались на фабриці Левинського, яка є ще одним його визначним надбанням. Знаходилася вона на південний-захід від центру міста в районі Новий Світ на сучасній вул. Чупринки, 58. Його фабрика на поч. XX ст. об'єднувала 8 земельних ділянок, на яких розташовувалося 50 будівель різних розмірів і призначень. Незважаючи на політично важкі часи для української громади Львова, він зумів, об'єднавши довкола себе видатних митців та архітекторів, створити потужну виробничу базу з безліччю підрозділів,

прославивши львівську будівельну продукцію на всю Західну та Східну Європу. Його здобутки отримали численні нагороди на виставках у Польщі, Чехії, Австрії, Німеччині, Росії та в багатьох інших країнах.

Проте, чи не найважливішим з його винаходів було започаткування практики із залучення студентів-архітекторів до реальної творчої роботи на його фабриках. З вихованців І. Левинського вийшли такі видатні митці як Є. Червінський, Т. Обмінський, О. Лушпинський, Т. Мюнніх, М. Ковальчук, Л. Левинський та багато інших. Працюючи на фабриці Левинського, студенти та молоді випускники політехніки мали змогу спілкуватися та навчатися у досвідчених професіоналів, працювати на верстатах та у майстернях зі справжніми матеріалами, що мало велику роль у набутті практичних знань. Саме цим він випередив на 10 років схожу практику, що була започаткована німецьким архітектором В. Гропіусом — школу Баухауз. Про цього архітектора та його школу, мабуть, знають усі. Тому постає питання: «Чому нікому невідомий український фундатор такої практики — Іван Левинський?».

Саме тому важливо у сучасній педагогічно-проектній практиці використовувати його бачення та підходи навчання студентів-архітекторів. Головна ідея — створення у сучасних ВНЗ технічного спрямування навчально-виробничих просторів, де студенти не лише архітектурного напрямку, але й інших спеціальностей, разом мали б змогу отримувати практичні (а фактично ремісничі) навички. При цьому важливим компонентом є те, що студенти повинні тут співпрацювати як з викладачами, так і з майстрами-практиками, щоб отримати різнобічні як теоретичні, так і практичні знання та навички.

Такі простори повинні містити в собі майстерні для обробки дерева, металу, скла, виготовлення кераміки, макетування, фотостудію, виставковий зал, приміщення для зустрічей та майстер-класів, а також аудиторії для проведення лекцій чи воркшопів.

Саме у такий спосіб досвід розвитку української архітектурної школи, започаткований Іваном Левинським у Львові зможе стати актуальним і використовуватися в наш час, а отже, впливати на розвиток сучасної української національної архітектури.

Goy B.

PhD, associate professor,

Department of Architectural Environment Design, Institute of Architecture,

Lviv Polytechnic National University

IVAN LEVINSKY'S CONTRIBUTION TO DEVELOPMENT OF UKRAINIAN ARCHITECTURAL SCHOOL

Ivan Levinsky is without a doubt an outstanding figure in the history of Ukrainian architecture. You can talk endlessly about his activities, as he was a prominent architect, builder, professor of Lviv Polytechnic, and the organizer of the Ukrainian folk industry.

Ivan Levinsky took part in the construction of some of the most well-known landmarks of Lviv, such as the Opera House, the Main Railway Station, the *George Hotel*. He was also involved in the design of Main building of National Forest Technology University, building of the *Dniester Society* and many other structures that make up the unique style of «Ukrainian Lviv». It is worth mentioning that Levinsky planned for the construction of a Ukrainian theatre, the «*Ruska Besida*», which should have been a symbol of the Ukrainian nation and its spirituality, as well as a sign of the rising culture of western Ukraine; unfortunately, it was never implemented.

The importance of his work is that when creating his projects, the master departed from using universal architectural techniques of the 19th-20th century. His approach was to find a unique, authentic Ukrainian style and apply it to the arts and architecture, which made it possible to identify Lviv as a special, independent city and set the direction of development for Western Ukrainian architecture. However, not all the landmarks of Ukrainian modernist architecture in Lviv can be credited to Levinsky and his students. Levinsky and his students didn't just create landmarks, though — a great number of villas were designed and built, without which, we could not imagine our city. These villas are filled with lots of author's details and national spirit: wooden elements, forged decorations, stained glass, and ceramics.

All of these unique decorations were created at the Levinsky factory, which also belonged to his prominent assets. It was located southwest of the city centre in the *Novyy svit* district, which is on the modern Chupryny str., 58. His factory, at the beginning of the 20th century, united 8 plots of land, on which were located 50 buildings of different sizes and shapes. Despite the political difficulties of the Ukrainian community the city at the time, he managed to unite prominent artists and architects around him, to create a powerful production base with a multitude of units, glorifying Lviv construction products for the whole of Western and Eastern Europe. His achievements have

received numerous awards at exhibitions in Poland, Czech Republic, Austria, Germany, Russia and many other countries.

Perhaps the most important of his inventions was the launch of practices to attract students-architects for the real creative work at his factories. Among the pupils of I. Levinsky there were outstanding artists such as E. Chervinsky, T. Obminsky, O. Lushpinsky, T. Munnich, M. Kovalchuk, L. Levinsky and many others. While working at Levinsky's factory, students and young graduates of Polytechnic were able to communicate and learn from experienced professionals, work on machines, and have access to real materials, which played a major role in acquiring practical knowledge. This practice was adopted by the German architect, V. Gropius, and implemented into his world-famous Bauhaus School. Therefore, the question arises: «Why is the Ukrainian founder of this practice, Ivan Levinsky, unknown?».

That is why it is important to use his vision and approach in the modern pedagogical-design when teaching student-architects. The main idea is to create a technical direction of educational and production spaces in modern high-schools, where students, not only architectural directed, but also with other specialties, together would be able to receive practical (and in fact, craft) skills. At the same time, an important component is the fact that students must work here with both instructors and practitioners in order to obtain a variety of both theoretical and practical knowledge and skills. Such spaces should include workshops for wood, metal, glass, ceramics, mock-up, photo studio, exhibition hall, meeting rooms and workshops, as well as rooms for lectures or seminars.

In this way the experience of development of the Ukrainian architectural school instituted by Ivan Levinsky can become relevant and used in our time and, consequently, influence the development of modern Ukrainian national architecture.

Рис. 1. Студенти і майстри, які працюють поруч на фабриці Івана Левинського. Фото поч. XX ст. Приватна колекція.

Fig. 1. Students and masters working at the Ivan Levinsky factory. Photo of the beginning Twentieth Century Private collection

Рис. 2. Схема ремісничо-практичної системи навчання у школі Баухауз в Дессау (Німеччина) і сучасне фото студентської виробничої майстерні в ній.

Fig. 2. Scheme of a craft-practical system of study at the Bauhaus School in Dessau (Germany) and a modern photo of the student's production workshop in it.